

باهوش‌ترین جانوران زمین

ترجمه:
ملیحه ظریف شاهسون نژاد

آیا هوش انسان از حیوانات بیشتر است؟

انسان قوی‌ترین موجود دنیا نیست. بزرگ‌ترین هم نیست. طولانی‌ترین عمر را هم بین موجودات ندارد، اما شایدباهوش‌ترین موجود باشد. البته بین هوش انسان و حیوان خیلی هم فاصله زیاد نیست.

مغز، اندامی بسیار با ارزش برای ادامهٔ زندگی و رشد است. یک مغز برای فعالیت یک روز خود بیست درصد از غذای که ما در روز می‌خوریم را لازم دارد. تا فعالیت‌های بدن را زیر نظر داشته باشد. پس داشتن مغز خرج دارد! برخی جانداران مثل باکتری‌ها، قارچ‌ها و گیاهان بدون نیاز به مغز زندگی و تولید مثل می‌کنند آنها در حقیقت مغز ندارند و بدون این آقا بالاسر، و فقط با کمک غریزه از پس همهٔ کارهایشان بر می‌آیند.

شمپانزه‌ها

شمپانزه‌ها بیشتر از موجودات دیگر شبیه انسان هستند. با اینکه میزان فهم آنها خیلی کم است، ولی می‌توانند از ابزار برای شکار استفاده کنند، غصه می‌خورند، سوگواری می‌کنند، عاشق می‌شوند و تشکر کردن را هم بلدند. فقط قادر نیستند با حرف زدن با انسان ارتباط برقرار کنند. طبق تحقیقات آنها می‌توانند با زبان اشاره و تصویری ارتباط برقرار کنند. در آزمایشی از شمپانزه‌ای به نام کانزی با روش تصویری سؤال شد که می‌توانی کاری کنی سگ، مار را گاز بگیرد؟ او که تا آن موقع این جمله را نشنیده بود، سراغ اسباب‌بازی‌هایش رفت و یک سگ و یک مار را پیدا کرد و مار را در میان دندان‌های سگ گذاشت و با انگشت شصت خود سیر مار را داخل دهان سگ فرو کرد. شمپانزه‌ها مانند انسان قلق‌کی هستند و احساس شوخ‌طبعی هم دارند که چگونگی خنده‌شان آن را نشان می‌دهد هنگام بازی از یک تکه چوب و سنگ، عروسکی ساده درست می‌کنند و مثل بچهٔ انسان آن را در آغوش می‌گیرند.

آیا مغز به درد می‌خورد؟

بله، چون جانورانی که مغز دارند می‌توانند خود را با شرایط جدید سازگار کنند.

اکثر پستانداران در هنگام تولد نود درصد از مغز یک موجود بالغ را دارند؛ یعنی فقط باید ده درصد مغزشان رشد کند. این میزان در انواع پستانداران متفاوت است؛ برای مثال مغز یک شمپانزه هنگام تولد ۵۴ درصد از حجم مغز دوران بلوغش را دارد. دلفین‌ها ۴۲/۵ درصد و فیل‌ها ۳۵ درصد از حجم مغز دوران بلوغ را در زمان تولد دارند. فیل حیوانی است که پس از انسان در طول زندگی‌اش بیشترین چیزها را یاد می‌گیرد. نوزاد انسان در بدو تولد فقط ۲۸ درصد از وزن مغز دوران بلوغ را دارد.

انسان‌ها همیشه فکر می‌کنندباهوش‌تر از دلفین هستند؛ چون کارهای بزرگی کرده‌اند، مثل اختراع چرخ، ساختن شهرها یا حتی به پا کردن جنگ و خیلی چیزهای دیگر. شاید دلفین‌ها هم فکر کنندباهوش‌تر از انسان هستند و دقت، پاکیزگی و روش شکار کردنشان را دلیل این موضوع بدانند. اشکال کار اینجاست که ماهوش جانوران را در مقایسه با رفتار خودمان می‌سنجیم و هر چه آنها بیشتر شبیه ما رفتار کنند از نظر ماباهوش‌ترند، ولی دانشمندان برای سنجش هوش حیوانات توانایی آنها را در حل مسئله آزمایش می‌کنند.

فیلها

می‌دانید که فیل‌ها حیوانات بزرگی هستند. پس توقع می‌رود که مغزشان هم بزرگ باشد، اما شکل ساختمان مغزی فیل غافل‌گیر کننده است. مغز آنها شبیه مغز انسان است و همکاری بین هوش و حل کردن مشکلات در فیل‌ها و انسان‌ها ساختار یکسانی دارد. فیل‌ها خیلی احساسی هستند و خاطرات خود را فراموش نمی‌کنند. آنها خیلی خانواده دوست هستند و خیلی هم معاشرتی. وقتی یکی از آنها بمیرد تا صبح فردا بالا سر او می‌ایستند و سوگواری می‌کنند. فیل‌ها برای دور کردن حشرات از شاخه‌های درخت کمک می‌گیرند یا با پاشیدن آب گل‌آلود به خود لایه‌ی محافظتی درست می‌کنند تا خنک بمانند.

دلفین دماغ‌دراز

مغز دلفین دماغ‌دراز از مغز انسان بزرگ‌تر است. آنها گروهی شکار می‌کنند و به هم‌نوعان آسیب‌دیده‌شان کمک می‌کنند، حتی به انسان‌های زخمی در آب کمک می‌کند و آنها را به سطح آب می‌آورند. دلفین‌ها از هوش زیادشان برای ساختن بازی‌های جدید بهره‌می‌برند. یکی از بازی‌های آنها این است که دایره‌وار شنا کنند و در آب فوت کنند و حلقه‌هایی از حباب درست کنند. گاهی این حباب‌ها را دنبال می‌کنند و گاز می‌گیرند تا حباب‌ها بترکد.

زنبورهای عسل

زنبورهای عسل حشرات اجتماعی هستند. جمعیت آنها در یک کندو به سی‌هزار یا بیشتر می‌رسد. فقط یک زنبور عسل در مغزش ۹۵۰۰۰۰ تار عصبی دارد و یک کندو سه میلیارد نرون دارد. در صورتی که در مغز یک انسان بالغ فقط ده میلیون نرون وجود دارد. زنبورهای عسل در بازگشت به کندو، با حرکات موزون و حرکت دادن شاخک‌ها به کارگران دیگر محل غذا را نشان می‌دهند. این زنبورهای با کفایت و با لیاقت می‌توانند نقشه‌ی کلی کوتاه‌ترین راه‌ها را بین چند مسیر مختلف در مغزشان بکشند تا گم نشوند.

سنجاب خاکستری

سنجاب‌ها موجودات گیجی هستند. آنها بادام و بلوط‌ها را دفن می‌کنند و فوری هم جای آنها را فراموش می‌کنند. که کجا گذاشته‌اند، این ظاهر ماجراست.

سنجایی که دارد غذاهايش را مخفی می‌کند، می‌ترسد سنجاب‌های دیگر او را ببینند و غذایش را بدزدند. پس او هم نمایش بازی می‌کند. زمین را می‌کند و آن‌طور وانمود می‌کند که دارد چیزی را دفن می‌کند. در صورتی که خبری از غذا نیست. با حقه‌بازی ساعت‌ها مراسم دفن کردن بلوط‌ها را نشان می‌دهد و ساعت‌ها این حرکت را انجام می‌دهد تا زمانی که سنجایی مواظب او نباشد.